

brigade og som liaison offiser i den britiske armé. Under invasjonen i Frankrike i 1944 ble han beordret hit som «Peat Officer» for amerikanerne. Det er om oppgaven i Frankrike at Tomter, på redaktørens anmodning, har skrevet denne artikkel. Oppgaven som Peat Officer løste Tomter på en glimrende måte, det beste bevis for dette er at han ble tildelt den amerikanske *Bronze Star Medal* for sin innsats. I det offisielle dokument om dette heter det bl. a. at:

«Captain Tomter displayed great initiative, perseverance and extensive knowledge in developing and operating the peat bogs at Carentan, Normandy and Oise Base Sections in order to insure a full supply of fuel during the winter of 1944—45.»

Like etter frigjøringen ble Tomter beordret til Norge som forbindelsesoffiser mellom de norske tropper og britene. Etter demobiliseringen våren 1946 reiste han tilbake til Dumfries, og har senere vært knyttet til Ministry of Fuel and Power som torvkonsulent («Peat Officer»). Det kan nevnes at Tomter er medlem av «Inter-Departmental Committee on Peat Utilisation» som representant for Ministry of Fuel and Power. Komiteen holder f. t. på med planlegging av den framtidige utnyttelse av torvmyrene i England og Skottland, og dens innstilling om dette imøteses med stor interesse. Brensels- og kraftsituasjonen er som bekjent prekær der borte for tiden.

Vi vil ønske kaptein Tomter hjertelig til lykke med utmerkelsen og hell og framgang i hans videre arbeide.

BRENTORVPRODUKSJONEN 1947.

Av direktør Acsulv Løddesøl.

Det norske myrselskap har også i år tatt opp statistikk vedkommende årets brenntorvproduksjon. Som tidligere år bygger statistikken på innhentede produksjonsoppgaver fra fylkenes forsyningsnemnder, delvis supplert av myrselskapets torvkonsulenter ute i distriktene. Oppgavene over stikkorvproduksjonen er overveiende skjønnsmessige, mens det for samtlige maskintorvanlegg er innhentet nøyaktige oppgaver direkte fra torvprodusentene.

I hele landet er det i 1947 produsert 1.483.830 m³ brenntorv ifølge de innkomne oppgaver. Dette tilsvarer omtrent normal produksjon, som er beregnet til 1.461.700 m³. Økningen som er 22.130 m³, utgjør bare 1,5 %. I forhold til fjorårets brenntorvproduksjon er det imidlertid en tilbakegang på 5,7 %.

Det har i år vært produsert mindre brenntorv enn normalt i flere av Vestlandsfylkene og i Troms og Finnmark fylker, men til gjengjeld er det både på Østlandet og Oplandene større produksjon enn normalt. I Østlandsfylkene produseres det for øvrig lite brenntorv utenom de egentlige brenselskriser, mens det i begge Oplandsfylkene

Tabell 1.

Samlet oppgave over brenntorvproduksjonen i 1947.

Fylke	Beregnet normal brenntorvproduksjon, m ³		Samlet brenntorvproduksjon 1947, m ³	+ eller - i forhold til normal produksjon, m ³	Maskintorvproduksjon 1947 m ³
	I alt	Herav maskintorv			
1	2	3	4	5	6
Østfold	—	—	18.700	+ 18.700	15.350
Akershus	—	—	3.550	+ 3.550	3.550
Hedmark	18.000	18.000	24.820	+ 6.820	24.270
Opland	1.500	1.200	20.100	+ 18.600	20.100
Buskerud	500	400	6.000	+ 5.500	6.000
Vestfold	—	—	4.200	+ 4.200	4.200
Telemark	—	—	—	—	—
Aust-Agder	—	—	260	+ 260	—
Vest-Agder	2.000	—	1.400	÷ 600	—
Rogaland	150.000	1.000	168.000	+ 18.000	9.900
Hordaland	130.000	—	124.300	÷ 5.700	—
Sogn og Fjordane	50.000	—	37.500	÷ 12.500	—
Møre og Romsdal	165.000	—	165.000	—	6.000
Sør-Trøndelag	245.000	—	248.400	+ 3.400	2.900
Nord-Trøndelag	55.000	—	55.000	—	—
Nordland	380.000	—	380.000	—	—
Troms	167.000	—	149.600	÷ 17.400	—
Finmark	97.700	—	77.000	÷ 20.700	—
I alt for riket	1.461.700	20.600	1.483.830	+ 22.130	92.270

også under normale forhold produseres en del brenntorv, først og fremst i de store bygdealmeningene.

I tabell 1 er det gitt en fylkesvis oversikt over årets brenntorvproduksjon. Tabellen viser også den beregnede normale produksjon av brenntorv. Som vi ser, ble det produsert bare vel 20.000 m³ maskintorv årlig før krigen. I 1947 var produksjonen av maskintorv 92.270 m³. I dette tall inngår produksjonen av torvbriketter ved landets eneste brikettfabrikk ved Aspedammen i Østfold.

Årets maskintorvproduksjon ligger litt over fjorårets som utgjorde 90.000 m³. Det er vesentlig maskintorven som er gjenstand for omsetning, mens den overveiende del av stikktorven går til dekking av produsentenes eget brenselsbehov. Det finnes likevel noen få større stikktorvprodusenter som i en årrekke, og også i år har produsert

Tabell 2.

Fylkesvis oppgave over maskintorvproduksjonen i 1947.

Fylke	Produksjonens størrelse i m ³	Av torva var disponert pr. 1/11—1947			Ikke disponert pr. 1/11-1947 m ³
		Til industrien m ³	Til husholdningsbruk m ³	I alt disponert m ³	
1	2	3	4	5	6
Østfold	15.350	—	9 350	9.350	6.000
Akershus	3.550	—	2.550	2.550	1.000
Hedmark	24.270	—	17.970	17.970	6.300
Opland	20.100	6.700	9.050	15.750	4.350
Buskerud	6.000	—	6.000	6.000	—
Vestfold	4.200	—	3.300	3.300	900
Rogaland	9.900	1.300	8.350	9.650	250
Møre og Romsdal ...	6.000	—	1.000	1.000	5.000
Sør-Trøndelag	2.900	—	2.900	2.900	—
Sum	92.270	8.000	60.470	68.470	23.800
0 0	100	8,7	65,5	74,2	25,8

utmerket stikkertorv for salg, bl. a. i Østfold, Rogaland og Hordaland fylker.

Av den produserte maskintorv var ca. 3/4 eller nøyaktig 74,2 % solgt eller disponert pr. 1. november i år, men dessverre var bare en mindre del av torven levert. Dette skyldes først og fremst at importert brensel ble sendt på markedet nettopp på den tiden torvleveransene skulle begynne. Dette var meget uheldig for torvprodusentene, som på denne måten får ekstra omkostninger med lagringen og transporten. En rekke maskintorvprodusenter har av den grunn meldt fra at de ikke kommer til å fortsette produksjonen neste år.

Som tidligere år går størsteparten av maskintorven til husholdningsbrensel og bare en mindre del til industrien. I tabell 2 er vist hvordan det forholder seg med dette i de enkelte fylker i år. Av det kvantum maskintorv som hittil er disponert, nemlig 74,2 % av hele produksjonen, er 65,5 % solgt til husbehovsbrensel og 8,7 % til industrien. Hvordan de resterende 25,8 % vil bli disponert, er ikke godt å si, men sannsynligvis vil mesteparten gå til husoppvarming.

Myrselskapet har videre innhentet oppgaver fra maskintorvanleggene om antall og typer av torvmaskiner som har vært benyttet og likeså typer av driftsmaskiner i bruk. Tidligere år har vi publisert detaljerte fylkesvise oppgaver over dette i den årlige oversikt over brenntorvproduksjonen. I år skal vi innskrenke oss til å meddele noen få data fra denne statistikken nedenfor:

Det har vært 51 maskintorvanlegg i drift i 1947, hertil kommer torvbrikettfabrikken i Østfold, som tidligere nevnt. I alt har det vært drevet med 67 torvmaskiner, 37 av maskinene er drevet elektrisk, de øvrige med oljemotorer, lokomobiler eller traktorer.

Ved en rekke maskintorvanlegg har det ikke vært drift i år p. gr. a. mangel på arbeidshjelp, og mange av de anlegg som kom i gang har hatt altfor lite mannskap. Det har både fra produsentenes og myrselskapets side vært gjort hva gjøres kunne for å skaffe mer arbeidskraft til torvdriften, men dessverre har det ikke lyktes å tilfredsstille behovet. Flere av de anlegg som har vært i drift har benyttet landssvikfanger, ved enkelte har det vært arbeidslag av «displaced persons», vesentlig polakker, og andre anlegg har fått anvist norske vernepliktige til torvarbeide. Da det vesentlig er uøvde folk en får å gjøre med på denne måten, er det klart at det er vanskelig å få et tilfredsstillende resultat. Værforholdene har imidlertid vært meget gunstige for torvproduksjon i år, særlig over hele Øst- og Sør-Norge. Riktignok var det meget tele i myrene fra våren av p. gr. a. den snøfattige vinter, så driften kom sent i gang, men dette ble oppveiet av de gode tørkeforhold senere på sommeren. Det fine været i tørketiden gjør dessuten at brenntorven er av særlig god kvalitet. Det har neppe vært markedsført bedre torv under hele siste brennelskrise enn den som bys fram på markedet i høst.

Det er antakelig enkelte som mener at brenntorvproduksjonen ikke har noen berettigelse lenger nå som det er noe lettere tilgang på importert brensel. Det kan derfor ha sin interesse å se litt på hva årets brenntorvproduksjon representerer såvel i brennverdi som i penger:

Vanligvis regner en at 1 m³ maskintorv veier ca. 333 kg og 1 m³ stikktorv ca. 250 kg, dvs. at henholdsvis 3 m³ maskintorv eller 4 m³ stikktorv tilsvare 1 tonn torv. Når torven er så tørr som den er i år, skulle en være helt på den sikre siden når en regner at 1.8 tonn torv tilsvare 1 tonn kull i brennverdi. Omregnes årets torvproduksjon til kulltonn p. gr. a. ovennevnte forholdstall, får vi:

Stikktorv		ca. 347.900 tonn,	tilsvare 193.200 kulltonn.
Maskintorv		» 30.700 » ,	» 17.000 »

Tilsammen ca. 378.600 tonn, tilsvare 210.300 kulltonn.

Etter en kullpris av kr. 85,— pr. tonn i norsk havn, tilsvare årets brenntorvproduksjon en pengeverdi av henimot 18 mill. kroner. Sammenlikner vi med sinders, som koster 112,— kr. pr. tonn i norsk havn, blir beløpet derimot ca. 23,5 mill. kroner. I disse valutaknappe tider skulle en tro at dette er noe å regne med. Likevel er det vanskelig å oppnå den rette forståelse av brenntorvproduksjonens betydning når det ikke akkurat kniper med brennelsforsyningen.

En må dessverre gå ut fra en ytterligere tilbakegang i torvproduksjonen neste år, vesentlig grunnet de foran nevnte vanskeligheter i høst med å få levert torven. En slik utvikling er etter vårt skjønn meget uheldig både samfunnsøkonomisk og forsyningsmessig sett. Våre brenselmyndigheter bør derfor vie den omsetningsmessige side ved brenntorvdriften langt større oppmerksomhet enn de har gjort hittil.

NYE MEDLEMMER I 1947.

L i v s v a r i g e :

Berg jordstyre, Halden.
 Fluberg kommune, Fluberg st.
 Høland Torvstrøfabrikk, Hjellevøl st.
 Johnsen, Paul, konsulent, Bodin (tidligere årsbetalende).
 Moen, Sverre, Elnesvågen (tidligere årsbetalende).
 Rachlew, Cato, direktør, Håkon Godes vei 6, Vinderen.
 Ryder-Larsen, S. E., grosserer, Jægerveien 20, Slemdal.
 Røyset, S., forsøksassistent, Forsøksgården Furuneset, Grytøyra.
 Telemark Planteavl- og Forsøksutval, Skien.

Å r s b e t a l e n d e :

Akershus landbruksskole, Årnes st.
 Berg, Magne, Maridalsveien 108, Oslo.
 Bergseng, Arne J., gårdbruker, Landåsbygda, Odnes st.
 Bjørndal, Chr., oppsynsmann, Loppa.
 Blakstad, Erik, gårdbruker, Sørumsand.
 Brenner, Toralf, gårdbruker, Landåsbygda, Odnes st.
 Bøhnsdalen, Oskar, Dal st.
 Baade, Trygve, gårdbruker, Voksa.
 Dancke, Trond, reguleringsarkitekt, Vadsø.
 Embretsen, Bernt, Våler i Solør.
 Enger, Amund, ingeniør, Rådhusgt. 5b, Oslo.
 Finnmark Jordsalgskommisjon, Vadsø.
 Fraenckel, Gösta, direktør, Göteborg.
 Gaarder, Frithjof, gårdbruker, Gran.
 Hansen, Gulbrand, Degernes torvstrøfabrikk, Degernes.
 Hartvigsen, Sigurd, småbruker, Smelror pr. Vardø.
 Hedmark skogselskap, Elverum.
 Henriksen, Einar, gårdbruker, Magnor.
 Jensen, Gudbrand, herredsaagronom, Hov i Søndre Land.
 Kauffeldtske Pleiehjem, Øverby pr. Gjøvik.
 Klinga Torvstrøfabrikk, Spillum i Namdal.
 Kristoffersen, Johan, gårdbruker, Sundby, Saltdal.
 Kvinesdal jordstyre, Sandvatn st.